



ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง การผลิตและการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย

Production and Import of Milk and Milk Products in Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวนฤมล พิศาลพร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ (รongศาสตราจารย์วรนนท์ กิตติอัมพานนท์, M.A.)

กรรมการ (รongศาสตราจารย์ดาราวรรณ วิรุฬหผล, Ph.D.)

กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย พุทธิกุล, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา (รongศาสตราจารย์จรรยาพรหม กุลคิลก, ศ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รongศาสตราจารย์วินัย อากงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การผลิตและการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย

Production and Import of Milk and Milk Products in Thailand

โดย

นางสาวนฤมล พิศาลพร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-1808-5

นฤมล พิศาลพร 2549: การผลิตและการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์วรินทร์ กิตติอัมพานนท์, M.A. 96 หน้า
ISBN 974-16-1808-5

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการผลิต การนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับนมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการผลิต และการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย และในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิในช่วงปี พ.ศ. 2531-2547

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทยขึ้นอยู่กับราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับในปีที่ผ่านมา และจำนวนโคนม ปัจจัยจำนวนโคนมเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณ ผลผลิตน้ำนมดิบมากกว่าปัจจัยราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับในปีที่ผ่านมา และจากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าหางนมผง พบว่าความยืดหยุ่นมีค่าน้อยกว่า 1 นั่นคือหากราคานำเข้าหางนมผงเพิ่มขึ้น การนำเข้าหางนมผงจะลดลงน้อยกว่าราคาที่เพิ่มขึ้น

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทยยังมีต้นทุนสูง ทำให้มีการนำเข้าหางนมผงเพื่อใช้ทดแทนน้ำนมดิบในประเทศ เนื่องจากการใช้หางนมผงในการผลิตนมพร้อมดื่มมีต้นทุนที่ต่ำกว่า ส่งผลให้แนวโน้มในการนำเข้าหางนมผงของไทยเพิ่มสูงขึ้น แต่ภาครัฐมีการควบคุมการนำเข้าหางนมผง เพื่อคุ้มครองเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศ ทั้งนี้ไทยต้องเปิดเสรีทางการค้ากับต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นและต้องลดการอุดหนุนภายในประเทศ ดังนั้นภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิตน้ำนมดิบและปรับปรุงคุณภาพน้ำนมดิบ

Narumon Pisalporn 2006: Production and Import of Milk and Milk Products in Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Woranun Kittiampanont, M.A. 96 pages. ISBN 974-16-1808-5

The purposes of this research were to 1) study the condition of production and import of milk and dairy products in Thailand as well as the relevant policies about milk and dairy product of Thailand, and 2) study the factors influencing the production and import of milk and dairy products in Thailand. In this study secondary data during 1988 – 2004 were used.

It was found from the study that the change in volume of raw milk produce of Thailand depended on the price of raw milk faced by the farmers during the past year and on the number of milk-cows. Factors on milk-cows were the ones that affected the volume of raw milk produce more than factors on price of raw milk faced by the farmers during the past year. From the flexibility value of demand of import of skimmed powdered milk, it was found that the flexibility was less than 1, that was if the price of import of skimmed powdered milk increased, the import of skimmed powdered milk would decrease to less than the increasing price.

According to this study, it was found that the production of raw milk of Thailand still had high cost; this led to the import of skimmed powdered milk in place of domestic raw milk since the use of skimmed powdered milk in producing ready-made milk had lower cost and this resulted in the increased trend of import of skimmed powdered milk. However, the government sector had control of skimmed powdered milk in order to protect the farmers who fed milk-cows in the country; Thailand must open free trade with the foreign countries more and must reduce the help within the country. Therefore, the government sector should promote the development of potential of producing raw milk and improve quality of raw milk.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

___ / ___ / ___

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีหากมิได้คำแนะนำที่มีคุณค่าจาก
ประธานกรรมการ รศ. วรรณัทธ์ กิตติอัมพานนท์ ในการชี้แนะแนวทางในการศึกษา และให้ความ
รู้ที่มีประโยชน์ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ กรรมการวิชาเอก รศ.ดร. ดาราวรรณ วิรุพผล ที่
ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในการศึกษา กรรมการวิชารอง ผศ.ดร. วินัย พุทธกุล ที่ชี้แนะข้อบกพร่อง
และให้แนวทางการศึกษาที่มีประโยชน์ ผู้แทนบัณฑิต รศ. สุวรรณมา ฐวโชติ ที่ได้ชี้แนะข้อบก
พร่องเพื่อทำการแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ดร. อรุณ เกียรติ
สาร ที่กรุณาให้คำแนะนำในขั้นตอนของการปรับปรุงโครงร่างวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้การดูแล สั่งสอน และสนับสนุนในทุก ๆ
ด้าน และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา สุดท้ายนี้
หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับและถือว่าข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นของผู้
เขียนแต่เพียงผู้เดียว

นฤมล พิศาลพร

พฤษภาคม 2549

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
นิยามศัพท์	9
วิธีการศึกษา	10
การรวบรวมข้อมูล	10
การวิเคราะห์ข้อมูล	10
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	12
การตรวจเอกสาร	12
แนวคิดทางทฤษฎี	15
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการการเก็บภาษีสินค้าเข้า	15
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการโควตาภาษี	19
แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต และอุปทานผลผลิต	20
แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์	21
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	24
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของนมและผลิตภัณฑ์นม	28
การผลิตและความต้องการน้ำนมดิบในตลาดโลก	28
สภาพทั่วไปของโครงสร้างตลาดนมและผลิตภัณฑ์นมของไทย	34
การผลิตน้ำนมดิบของไทย	34
โครงสร้างของระบบธุรกิจอุตสาหกรรมนมในประเทศไทย	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การกำหนดราคารับซื้อน้ำมันดิบ	47
การผลิตนมพร้อมดื่ม	50
การนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมของไทย	54
มาตรการและนโยบายเกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์นม	58
นโยบายขององค์การการค้าโลกที่มีต่อนมและผลิตภัณฑ์นมของไทย	58
นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนมของไทย	61
โครงการอาหารเสริม(นม)	64
การแทรกแซงของรัฐบาล	67
ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมนมไทย	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	69
ผลการประมาณค่าสมการอุปทานน้ำมันดิบภายในประเทศ	69
ผลการประมาณค่าอุปสงค์การนำเข้าหางนมผง	71
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	76
สรุป	76
ข้อเสนอแนะ	78
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	80
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	84
ภาคผนวก ข ประกาศกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับหางนมผง	87

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวน โคนม ตามรายภาค ในปี พ.ศ. 2538-2547	2
2	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าทางนมผง นมและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2531-2547	3
3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกทางนมผง นมและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2531-2547	4
4	พันธกรณีตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลกที่มีต่อ ตลาดนมและผลิตภัณฑ์นม ทางนมผงของไทย ปี พ.ศ. 2538-2547	7
5	สถิติโคนมของประเทศที่สำคัญปี พ.ศ. 2538-2547	30
6	ปริมาณการผลิตน้ำนมดิบจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญปี พ.ศ. 2538-2547	31
7	ปริมาณผลผลิตน้ำนมของแม่โคในประเทศที่สำคัญปี พ.ศ. 2538-2547	32
8	ปริมาณการบริโภคน้ำนมในประเทศที่สำคัญปี พ.ศ. 2538-2547	33
9	จำนวน โคนมและเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมรายเขต ปี พ.ศ. 2547	36
10	ปริมาณ โคนม น้ำนมดิบที่ผลิตทั้งหมด และอัตราการให้นมของแม่โค ปี พ.ศ. 2531-2547	38
11	ปริมาณน้ำนมดิบที่ต้องใช้ผลิตนมพร้อมดื่ม ปริมาณน้ำนมดิบส่งเข้าโรงงาน และปริมาณน้ำนมดิบส่วนที่ขาด ปี พ.ศ. 2531-2547	39

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ต้นทุนน้ำนมดิบ ราคาอาหารชั้น ราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับ และผลตอบแทนสุทธิ ปี พ.ศ. 2531-2547	41
13	ผลผลิตนมพร้อมดื่ม การบริโภคนมพร้อมดื่ม และอัตราการบริโภค นมพร้อมดื่มของไทยปี พ.ศ. 2531-2547	53
14	แสดงมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของไทย ปี พ.ศ. 2538-2547	56
15	ปริมาณการนำเข้าทางนมผงของไทยจากประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญปี พ.ศ. 2538-2547	57
16	การเปิดตลาดนำเข้าทางนมผงและการนำเข้าจริง ปี พ.ศ. 2538-2547	61
 ตารางผนวกที่		
1	ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สัมภาระอุปทานน้ำนมดิบภายในประเทศ พ.ศ. 2531-2547	85
2	ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สัมภาระอุปสงค์การนำเข้าทางนมผงของไทย พ.ศ. 2531-2547	80

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ผลกระทบจากการเก็บภาษีสินค้าเข้า	16
2	ผลกระทบของโควตาสินค้าเข้า	19
3	โครงสร้างของระบบธุรกิจอุตสาหกรรมนม	43
4	ขั้นตอนการผลิตนมพร้อมดื่ม	51